

„CARMEN”, SPECTACOL CUCERITOR LA OPERA DIN IAȘI

(Costin Popa – 17 noiembrie 2015)

Este noua producție a scenei lirice moldave, a cărei premieră a avut loc în partea a doua a lunii septembrie, urmată imediat de alte trei spectacole. Suprapunerea cu concertele Festivalului George Enescu m-a făcut să pot veni la Iași doar la a cincea reprezentare a operei lui Bizet, în 11 noiembrie.

Către veridicitate, fără provocări

Am fost martorul unei seri în care ansamblurile Operei Naționale Române Iași s-au dăruit cu exemplaritate spre a pune în pagină o producție remarcabilă, ai cărei autori sunt Karel Drgáč (regia), Carlos Vilán (coregrafia), arh. Octavian Neculai (decor), Josef Jelínek (costume). O montare ultra-clasică, înfățișată fără pretenții de simbolistică sau esențializări, fără provocări sau încercări de a supune spectatorul la introspecții. Suntem la ani-lumină de excesele din „Regietheater” și spectacolul a funcționat îndeosebi prin modul în care a fost gândit și realizat pentru prezentarea fără opreliști a tramei.

Sunt frumos configurate piața din fața manufacturii de țigări, cârciuma lui Lillas Pastia, sunt spectaculoși munții cu pereți drepecți à-la-Grand Canyon, pe care contrabandiștii urcă și coboară acrobatic – realizare ieșită din comun a regizorului și autorului decorurilor. În fine, piața din fața arenei sevillane de corrida apare dintr-o dată, nemaifiind nevoie de pauză între actele III și IV.

Poate singura încercare a lui Drgáč de a inova cu orice preț, de a surprinde, de a se dovedi original, a venit înaintea duetului final, când cortegiul funerar al mamei lui Don José a străbătut scena, după care eroul a revenit rapid pentru confruntarea decisivă cu Carmen. După comiterea omorului, s-a sinucis. Două găselnițe depărtate de Bizet, care puteau să lipsească.

Dinamică impresionantă, dansuri înfocate

Dar marile virtuți ale montării au venit din lucrul regizorului și coregrafului cu cei care au populat platoul. Spectacolul are o rară vivacitate, o dinamică impresionantă, mișcarea scenică este continuă și debordantă, ceea ce nu înseamnă că momentele lirice nu au avut poezia lor. Coriștii, inclusiv copiii, balerinii, figuranții, au realizat tablouri colorate, expresive, de variate atitudini. Veridicitatea atmosferei a fost maximă, susținută și de costumele, autentice, diverse, aducătoare de strălucire prin cromatica lor, îndeosebi pentru focurile spaniole.

Este meritul managerului Operei Naționale Române Iași, Beatrice Rancea, că a încredințat conceptul și regia de dans unui maestru internațional, reputatul balerin și coregraf madrilen de origine argentiniană Carlos Vilán. Artistul a adus parfumul autenticității mișcării de flamenco în actele al II-lea și al IV-lea (cărui i-a fost adăugat în debut un fragment din cunoscuta Suită „Arlesiana” de Bizet). Inspirat de antractul orchestral dintre actele II și III, a imaginat un sensibil și potrivit duo liric, în cheie clasică.

Deosebiți performeri au fost soliștii și ansamblul de balet al teatrului ieșean. Câteva nume trebuie notate neapărat: Monica Ailiesei, Pamela Tănasă, Vlad Mărculescu, Dumitru Buzincu (actul secund), Monica Ailiesei și Vlad Mărculescu (Adagio din antract), Mariya Lozanova și Vlad Mărculescu („Arlesiana”).

Nu numai atât. În actul al doilea, Carlos Vilán a coborât în fosă pentru a o acompania la castaniete pe Carmencita, cu formidabilă virtuozitate, în Allegretto-ul pe care gitana îl cântă și îl dansează pentru Don José.

O remarcabilă Carmen

Mezzosoprana Ramona Zaharia a venit la Iași de la Deutsche Oper am Rhein Düsseldorf, unde este solistă permanentă. Artista timișoreancă este o binecunoscută prezență și a altor scene internaționale. Conturul pe care l-a rezervat eroinei lui Bizet a fost remarcabil. Patina teatrelor europene s-a simțit cu putere în cânt și interpretare.

Cu timbru tulburător, consistent, de culoare întunecată în registrele central și grav, strălucitoare în cel înalt, artista a condus discursul melodic către o personalizare „du chair et du sang” a arhetipalului personaj. A fost insinuantă în „Habanera” și „Seguidilla”, autentică prin inflexiunile senzuale ale vocii în „Chanson bohème”, sumbră și cu elocventă premoniție în difcila – ca nuanțare în profunzime – arie a „cărților”, precum și dramatică în confruntările cu Don José.

Ramona Zaharia a cântat cu panaș, acordând importanță cuvântului, articulat cu pregnanță și sens, atât în cânt, cât și în rostirea prozei, ca o autentică tragediană a scenei de teatru. Trebuie spus aici că dirijorul Cristian Oroșanu a ales o versiune cu recitative vorbite, reduse însă la strictul necesar pentru susținerea derulării fluente a acțiunii.

În scenă, Ramona Zaharia a expus un temperament ardent, năvalnic, o trăire intensă și o expresivitate ce a detaliat amănunțit diversitatea de stări ale eroinei.

Partenerii

Interesant a fost debutul foarte tânărului bariton constănțean Alexandru Chiriac, absolvent al cursurilor de master la Universitatea Națională de Muzică din București, posesorul unuia dintre ele mai frumoase glasuri, nu numai în registrul său vocal, recent aureolat cu Premiul I și Premiul Special MELOS la Concursul Internațional de Canto Vox Artis. Sigur că rolul Escamillo a fost o încercare pentru prima sa prezență pe o scenă de operă. Viitorul său, cel puțin imediat, se îndreaptă către partituri belcantiste, în pregătirea celor romantice. Cea mai elocventă dovadă a fost lirismul fluid cu care a desenat fraza „Vrai! j'ai l'âme ravie...” etc. (actul al III-lea), plină de moliciune și legato. Chiriac a fost degajat în scenă și... abil mânuitor al capei de toreador.

De la Timișoara au sosit tenorul Bogdan Zahariea (Don José) și soprana Narcisa Brumar (Micaëla), cu prestații onorabile, demne de momente mai bune, grație cunoscutului și apreciatului lor potențial artistic.

Narcisa Brumar și Bogdan Zaharia

Scenă din primul act

Ramona Zaharia

Ramona Zaharia

Alexandru Chiriac

Cvintet

Bogdan Zaharia și Ramona Zaharia

Final actul II

Antract actul III

Cristina Grigoraș, Ramona Zaharia și Daniela Burlacu

Arlesiana

Duet final

Ca și în alte spectacole, comprimarii Operei Naționale Române Iași au fost la înălțime. Ordonând ca de obicei, îi numesc pe Cristina Grigoraș (Frasquita), Jean Kristof Bouton (Moralès), Florin Roman (Dancairo), Andrei Fermeșanu (Remendado), Daniela Burlacu (Mércédès), Daniel Pascariu (Zuniga).

Bunul concept muzical...

...s-a datorat șefului de orchestră Cristian Oroșanu, talmăcitor ce a indus încă de la început atmosfera operei, printr-un Preludiu plin de exuberanță și tragic. Tempii au fost adecvat aleși, în genere distilați. Au reprodus și climaxul spaniol meridional, și vraja amețitoare a zicerilor subtile ale Carmencitei, și gradualitatea agogicii în „Chanson bohème”, și poetica nopții din munți, și vârtejul îndrăcit al dansurilor. Ca să nu mai vorbesc de tensiunea momentelor dramatice. Într-un cuvânt, totul. Cu gestualitate economică, fără excese, Oroșanu a stăpânit instrumentiștii și corurile, ostoid germeii de decalaj care, ce-i drept, au existat. Dar, din unghiul sonorității ansamblurilor teatrului, fiind al cincilea spectacol, a ieșit în evidență pregătirea muzicală profesionistă și serioasă.

În context, trebuie amintiți Manuel Giugula (dirijorul corului) și Raluca Zaharia (dirigoarea corului de copii).

Spre a fi aplaudată, „Carmen” – noua producție spectaculară a Operei Naționale Române Iași – poate călători oriunde, peste granițele județului, în Capitală și peste granițele României...